

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΥ γεννήθηκε στην Ηλιούπολη, ΒΑ του Καΐρου, στις 8 Ιανουαρίου 1926. Γόνος ελληνικής και κυπριακής οικογένειας, φοίτησε στο αγγλικό κολλέγιο Victoria της Αλεξάνδρειας και ξεκίνησε να συνθέτει από μικρή ηλικία. Σύμφωνα με το μύθο, στα μέσα της δεκαετίας του '40, ταξίδεψε στην Αγγλία για να σπουδάσει Συμβολική Λογική και Φιλοσοφία στο King's College του Cambridge, δίπλα στον Ludwig Wittgenstein και τον Bertrand Russell. Παράλληλα, παρακολούθησε ιδιαίτερα μαθήματα αρμονίας και αντίστιξης με τον Hans Ferdinand Redlich – διακεκριμένο μουσικολόγο, μαθητή και μελετητή του Alban Berg – ενώ το 1949 μετακόμισε στη Ρώμη για να σπουδάσει ενορχήστρωση για κινηματογράφο με τον Angelo Francesco Lavagnino, γνωστό κινηματογραφικό συνθέτη. Στην Ιταλία συνθέτει το πρώτο συμφωνικό έργο του, τη **Μουσική του Φοίνικα**. Περιπλανήθηκε αρκετά στην Ευρώπη, διαμένοντας για ένα μικρό διάστημα στη Ζυρίχη, όπου παρακολούθησε διαλέξεις ψυχολογίας του Carl Gustav Jung – δάσκαλος του μεγαλύτερου αδερφού του, Ευάγγελου (Εύη) Χρήστου, ο οποίος πέρασε από τη ζωή του νεαρού Γιάννη ως πνευματικός μέντορας. Στις αρχές της δεκαετίας του '50, είχε ήδη επιστρέψει στην Αλεξάνδρεια – όπου οργάνωσε το προσωπικό στούντιό του – και το 1956 παντρεύτηκε τη Θηρεσία (Σία) Χωρέμη, μια ξεχωριστή ζωγράφο από τη Χίο, η οποία στήριξε τον Χρήστου σε όλες τις δημιουργικές αναζητήσεις του. Την ίδια χρονιά, ο αδερφός του Εύης, σκοτώνεται σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα. Στα χρόνια που ακολούθησαν, αυτό το τραγικό γεγονός φαίνεται να επηρέασε βαθιά το έργο του συνθέτη.

Το 1953 έχει ήδη συνθέσει δύο ακόμα συμφωνικά έργα, **Πρώτη Συμφωνία** και **Λατινική Λειτουργία**, ενώ το 1956 ολοκληρώνει τα **Έξι Τραγούδια σε Ποίηση Τ.Σ.Έλιοτ** (αρχικά για φωνή και πιάνο, έπειτα μεταγραφή για ορχήστρα). Το 1960 ο Χρήστου εγκαταστάθηκε οριστικά στην Ελλάδα, μοιράζοντας το χρόνο του ανάμεσα στην Αθήνα και τη Χίο. Έχει ήδη ολοκληρώσει τη **Δεύτερη Συμφωνία** και τις **Μετατροπές (Patterns & Permutations)**.

Στα μέσα της δεκαετίας, συνθέτει μουσική για το αρχαίο ελληνικό δράμα για το Εθνικό Θέατρο (**Αγαμέμνων, Προμηθέας Δεσμώτης**) και το Θέατρο Τέχνης του Καρόλου Κουν (**Πέρσες, Βάτραχοι, Οιδίπους Τύραννος**), ενώ συνεργάζεται με τον Robert Graves και τον Αλέξη Μινωτή για μια τηλεοπτική παραγωγή στη Μεγάλη Βρετανία πάνω σε κείμενα αρχαίων τραγωδιών. Την ίδια εποχή υπογράφει την

Τοκάτα για Πιάνο και Ορχήστρα, τα ορατόρια **Πύρινες Γλώσσες** και **Μυστήριον**. Μετακομίζει στην Αθήνα, εξαιτίας των όλο και περισσότερων καλλιτεχνικών γεγονότων στα οποία συμμετέχει. Η ύστερη φάση της δημιουργίας του – από το 1966 και μετά – είναι η πλέον παραγωγική: **Πράξη για 12, Κυρία με τη Στρυχίνη, Επίκυκλος, Εναντιοδρομία, Αναπαράστασις** –ένα σύνολο διαφόρων πολύτεχνων τελετουργιών, από το οποίο ολοκληρωμένα έργα είναι μόνο δύο: **Αναπαράστασις I: αστρωνκατοιδανυκτερωνομηγυριν** (ή **ο Βαρύτονος**) και **Αναπαράστασις III: Ο Πιανίστας**. Ανάμεσα σε αυτά, συνθέτει μουσική για τον κινηματογραφικό **Οιδίποδα** του Philip Saville, με τον Orson Welles και τον Christopher Plummer. Από το 1968, εργάζεται πυρετωδώς πάνω σε ένα φιλόδοξο σχέδιο: μια σύγχρονη όπερα μεγάλου διαμετρήματος, βασισμένη στην **Ορέστεια** του Αισχύλου. Δεν θα προλάβει να την παρουσιάσει ποτέ. Τα ξημερώματα της **8^{ης} Ιανουαρίου 1970**, επιστρέφοντας από την ταβέρνα όπου έκανε το τραπέζι στους φίλους του για την ονομαστική του γιορτή και ενώ ξημερώνει η μέρα των γενεθλίων του, ο Γιάννης Χρήστου σκοτώνεται σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα, μόλις στα 44 του.

Σύμφωνα με τον συνθέτη και μουσικολόγο Michael Stewart, με το θάνατο του Χρήστου «ο σύγχρονος μουσικός κόσμος έχασε ένα από τα συναρπαστικότερα και προκλητικότερα ταλέντα του. [...] Πολλοί τον θεωρούσαν ως έναν από τους σημαντικότερους συνθέτες της γενιάς του. Εξαιρετικά προικισμένος, προκαλούσε πολλές συζητήσεις και θαυμαζόταν πολύ τόσο στη χώρα του όσο και στο εξωτερικό. Ωστόσο, παρ'όλο που το όνομά του ως σήμερα προκαλεί το μεγαλύτερο σεβασμό στους κύκλους της σύγχρονης μουσικής, οι εκτελέσεις έργων του είναι εξαιρετικά σπάνιες. Την εποχή του θανάτου του Χρήστου, η μουσική του ακουγόταν σε μερικά από τα πιο φημισμένα διεθνώς φεστιβάλ μουσικής, ενώ ο ίδιος ετοιμαζόταν να παραδώσει στη δημοσιότητα το πιο φιλόδοξο εγχείρημα της σταδιοδρομίας του. [...] Ο πρόωρος χαμός του άφησε μισοτελειωμένα πολλά του σχέδια, μεταξύ των οποίων και την Ορέστεια, που η παγκόσμια πρώτη παρουσίασή της είχε προγραμματιστεί για τον Απρίλιο του 1970 στο Λονδίνο, στα πλαίσια του Αγγλικού Φεστιβάλ Μπαχ, ενώ σχεδιάζονταν και άλλες παρουσιάσεις της στη Γαλλία, την Ιαπωνία, την Αμερική και τη Σκανδιναβία.

[...] Ο Χρήστου συνήθιζε να εργάζεται ολόκληρες ώρες χωρίς διακοπή, αλλά όταν δεν τον απασχολούσε η σύνθεση καθαυτή, περνούσε πολλές ώρες στη μεγάλη του βιβλιοθήκη μελετώντας φιλοσοφία, ανθρωπολογία, ψυχολογία, θεολογία, συγκριτική θρησκείολογία, ιστορία, καθώς και κείμενα σχετικά με την αλημεία και αποκρυφισμό. Ο Χρήστου ήταν εξίσου φιλόσοφος και μεταφυσικός στοχαστής όσο και συνθέτης, και έχει ιδιαίτερη σημασία για την κατανόηση της δημιουργίας του, η συνειδητοποίηση ότι όλη του η μουσική αποτελούσε άμεση απόρροια των φιλοσοφικών μελετών και θεωριών του. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την παραγωγή της τελευταίας δεκαετίας της ζωής του, όπου οι συνθετικές τεχνικές και διαδικασίες ξεπερνούν τα ως τότε συμβατικά πλαίσια της μουσικής» (απόσπασμα από το κείμενό του στην έκδοση των ιστορικών ηχογραφήσεων, Σείριος 2001)

Ο ΚΩΣΤΗΣ ΖΟΥΛΙΑΤΗΣ γεννήθηκε το 1979 στην Αθήνα και μέχρι τώρα έχει καταπιαστεί μόνο με ήχους και εικόνες. Σπούδασε μουσική στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο στην Κέρκυρα. Είναι ιδρυτικό μέλος διαφόρων μουσικών σχημάτων (Night On Earth, Paracrousis κ.α.), ενώ παράλληλα δραστηριοποιείται ως συνθέτης και αυτοσχεδιαστής, είτε πιανιστικά είτε με ηλεκτρονικά μέσα. Γράφει μουσική για θεατρικές παραστάσεις, ταινίες μικρού μήκους και ντοκιμαντέρ. Έχει σκηνοθετήσει video μικρού μήκους, μουσικά video clip και ντοκιμαντέρ, συμπεριλαμβανομένου ενός μικρού πορτρέτου του σύγχρονου Έλληνα συνθέτη Δημήτρη Δραγατάκη (2008). Η σπουδή του στον κινηματογράφο ανιχνεύεται στο έργο και τις διδαχές του Ed Wood, του Andrei Tarkovsky και του Caravaggio, καθώς και μια συγκλονιστική διάλεξη του Christopher Doyle. Δραστηριοποιείται στη μουσική διδασκαλία, πάνω σε θέματα ιστορίας και αισθητικής της μουσικής του 20^{ου} αιώνα.

Ως ερευνητής, εργάζεται για πάνω από δέκα χρόνια στη μελέτη της ζωής και του έργου του Γιάννη Χρήστου. Κυριότερη στάση αυτής της περιπέτειας είναι η δημιουργία της ταινίας *Anaparastasis: Η ζωή και το έργο του Γιάννη Χρήστου (1926-1970)*, για την οποία υπογράφει έρευνα, σκηνοθεσία και παραγωγή. Έχει πραγματοποιήσει σχετικές ομιλίες και διαλέξεις ως προσκεκλημένος μουσικών φορέων και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις και φεστιβάλ, πρωτότυπες δημοσιεύσεις πάνω σε αρχειακά ευρήματα – όπως αυτή για την αλληλογραφία Χρήστου και Τ.Σ. Έλιοτ – καθώς και εργαστηριακά σεμινάρια. *Η φιλοσοφική σκέψη του Γιάννη Χρήστου, όπως αυτή προκύπτει από τα χειρόγραφα του*, είναι το θέμα της διδακτορικής διατριβής του, την οποία ολοκληρώνει στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Έχει επίσης υπογράψει ερευνητικές εργασίες για σύγχρονους συνθέτες και μουσικούς (John Coltrane, Luigi Nono, Alban Berg κ.α.).